

Seat No. : _____

AL-130

April-2022

B.A., Sem.-VI

CC-315 : Hindi

(रचनात्मक लेखन और अनुवाद)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

- सूचना : (1) निर्देशानुसार प्रश्नों के उत्तर लिखें ।
(2) प्रश्न-पत्र में प्रश्नों के अंक दर्शाए गए हैं ।

विभाग – 1

- किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर दीजिए : 42
1. रचनात्मक लेखन की परिभाषा देते हुए विविध अभिव्यक्ति क्षेत्रों पर प्रकाश डालिए । 14
 2. भाव एवम् विचार की रचनात्मक लेखन में रूपांतरण की प्रक्रिया समझाइए । 14
 3. नाट्य लेखन में वस्तु, पात्र, परिवेश और रंग कर्म की भूमिका स्पष्ट कीजिए । 14
 4. कथा साहित्य में वस्तु, पात्र और परिवेश की भूमिका स्पष्ट कीजिए । 14
 5. काव्य संरचना में लय, गति और तुक का महत्त्व बताते हुए काव्य के भाषा-सौष्ठव पर प्रकाश डालिए । 14
 6. अनुवाद के स्वरूप पर प्रकाश डालते हुए उसके विभिन्न भेदों का परिचय दीजिए । 14
 7. अनुवादक के गुणों का विस्तृत परिचय दीजिए । 14
 8. निम्नलिखित गुजराती अथवा अंग्रेजी गद्यांश का हिन्दी में अनुवाद कीजिए । 14

मारो नम्र अभिप्राय છે કે ભારત તેમજ ભારતીય સમાજને સર્વાધિક નુકસાન કોઈએ કર્યું હોય તો તે છે સોળમી સદીથી પ્રારંભ થયેલ ભક્તિ આંદોલને. ઉપનિષદ પરંપરામાં આ જાતની ભક્તિનો કોઈપણ સ્થાને ઉલ્લેખ નથી. આથી જ વેદાન્તાચાર્યોમાં સર્વશ્રેષ્ઠ આદ્ય શંકરાચાર્યે આ જાતની ભક્તિનો પરોક્ષ રૂપે તિરસ્કાર કરી તે જ્ઞાનને જ સર્વશ્રેષ્ઠ માન્યું છે અને સમયની માંગ પણ એ જ છે. જો આપણે શંકરની વિચારધારાનું અનુસરણ કર્યું હોત તો ભારતની આજે દુર્ગતી થયેલી છે અને દેશ સેંકડો વર્ષ પાછળ છે તેવું ન થાત, આજકાલ સમાજમાં ભક્તિનું જે રીતે આચરણ થઈ રહ્યું છે, એવું જો થોડાં કાળ સુધી ચાલ્યા કરશે તો એ નિશ્ચિત છે કે સમાજમાં અવ્યવસ્થા એ સીમા સુધી પહોંચી જશે કે તેના અસ્તિત્વ તેમજ પ્રગતિના બધાં જ આવશ્યક તત્વો સદાને માટે વિનષ્ટ થઈ જશે અને અરાજકતાની તે વિચિત્ર સ્થિતિમાં સમાજનું વ્યવસ્થાતંત્ર કાયમના માટે વેરણ-છેરણ થઈ જશે.

અથવા

In my humble opinion, the greatest damage done to this country as well Indian Society is that done by the sixteenth century's Bhakti-movement. No mention of the same is found in Upanishadic tradition and that is why perhaps the greatest among Acharya i.e. Shankaracharya has indirectly condemned the trait. Shankaracharya emphasized knowledge above everything else and that was what was required by the time. If we would have followed his line of thinking, India would never have been centuries preceding her own times. Bhakti practiced in the manner in which it is done at present will blow away the social frame work, will land the society in the utmost chaos and disorder and ultimately to annihilation of all values necessary for survival as well as progress.

विभाग – 2

9. निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर दीजिए :

8

- (1) विश्व बहुविध किसका अजायबघर है ?
 (a) भाषाओं का (b) मनुष्यों का (c) प्राणियों का (d) पक्षियों का
- (2) कौन सा लेखन साहित्यकारों की कसौटी है ?
 (a) गद्य लेखन (b) संचार लेखन (c) पद्य लेखन (d) नाट्य लेखन
- (3) निबंध लेखन में किसका महत्त्व है ?
 (a) छंद (b) बिम्ब (c) विचार (d) प्रतीक
- (4) संवाद कौन सी रचना का अनिवार्य घटक है ?
 (a) काव्य (b) निबंध (c) व्यंग्य (d) नाटक
- (5) Translation शब्द किस भाषा का है ?
 (a) ग्रीक (b) लैटिन (c) हिन्दी (d) गुजराती
- (6) विश्व का प्रथम अनुवादक किसे माना जाता है ?
 (a) डॉ. भोलानाथ तिवारी (b) रवीन्द्रनाथ टैगोर
 (c) सेन्ट जेरोम (d) डॉ. जॉन्सन
- (7) દુકાળમાં અધિક માસ ગુજરાતી મુહાવરા / कहावत का हिन्दी रूप लिखिए ।
 (a) गरीबी में आटा गीला (b) अंधों में काना राजा
 (c) अधजल गगरी छलकत जाय (d) थोथा चना बाजे घना
- (8) જીવ લઈને નાસવું ગુજરાતી મુહાવરા / कहावत का हिन्दी रूप लिखिए ।
 (a) आड़े हाथों लेना (b) दुम दबाकर भागना
 (c) नमक मिर्च लगाना (d) फूट-फूटकर रोना